

Adaptació de l'Escaleta de Factors Curatius de Yalom a grups multifamiliars de població adolescent i les seves famílies

Xavier Gimeno Soria
Arnau Careta Plans

Equip de Recerca sobre Infància, Família i Educació
de la Universitat Autònoma de Barcelona ¹

Més enllà dels temes concrets sorgits i abordats en els grups multifamiliars que acompanyen a població adolescent i les seves famílies, els i les participants viuen i experimenten una sèrie de components que es troben en la base de la mateixa dinàmica grupal i que Yalom ² organitza a mode de factors terapèutics. Una breu descripció d'aquests factors ens dona una idea de la dimensió de les aportacions d'aquest tipus d'activitat grupal:

- L'**esperança**, en la mesura que es senten activades parts del món interior de cada participant que sovint dificulten el seu desenvolupament.
- La **universalitat**. Descobrir que som més semblants del que realment ens pensem, que el que em passa a mi també li passa a d'altres és un dels factors que més sovint i ràpidament apareixen en els grups de reflexió.
- La **transmissió d'informació**, ja que el contacte amb altres persones que es troben realitzant funcions semblants, aporta nous elements, concepcions, tècniques que poden ser estudiades, posades a prova o actuades.
- L'**altruisme**, des del moment en que el fet de compartir en grup allò que preocupa fa sentir entre els participants els efectes de la col·laboració desinteressada entre les persones.
- El **desenvolupament de tècniques de socialització**. En tractar-se de dinàmiques molt vivencials, el grup posa en joc, també, l'experimentació d'estils que afavoreixen la convivència.
- La **possibilitat de desenvolupar comportaments imitatius** és un altre factor que pot aparèixer en els grups de reflexió, donat que la interacció entre diferents persones suposa la mostra de diferents models d'actuació i relació. Models que poden ser imitats, adaptats pels participants. L'**aprenentatge interpersonal** permet aprendre mentre altres aprenen, aprendre del que altres han après. Oportunitats per fer i desfer allò que ens serveix per exercir la nostra funció.
- La **catarsis**, en la mesura que l'expressió de sensacions i sentiments facilita una descàrrega emocional. De tothom és sabut que el sol fet d'expressar, treure a fora, allò que preocupa i molesta comporta un lleugerament que pot fer més factible l'actuació.
- La **capacitat de revisar aspectes del grup familiar primari** es configura, també, com un aspecte que fa que els participants en els grups de reflexió prenguin consciència de les persones que més els han influenciat en la seva educació, així com de les arrels dels valors, normes, hàbits que ens configuren.

- La **possibilitat de reflexionar vers factors existencials**, el tractar temes profunds, vitals, sovint amagats, però en la base de moltes de les nostres actuacions o desorientacions.
- La **cohesió de grup**, des del moment en que el grup és generador d'un ambient agradable, de confiança i fiable, fa que els seus participants se sentin que formen part d'aquest.

Factor grupal	Ítem ³
Esperança	...encomanat esperança.
	...donat la sensació de que és útil.
Universalitat	...fet descobrir que som més semblants del que em pensava.
	...permès veure que el que passa a casa meva també passa en altres cases.
Transmissió d'informació	...donat informació per fer de mare/de pare.
	...millorat el que sabia sobre l'educació familiar.
Altruisme	...permès viure el fet de compartir.
	...fet sentir que hi ha persones generoses.
Desenvolupament tècniques de socialització	...posat en situacions pràctiques de relacions socials.
	...facilitat l'experimentació de maneres de fer per a la convivència.
Comportaments imitatius / Aprentatge interpersonal	...permès aprendre del que els altres també aprenien.
	...permès copiar el que als altres els funciona.
Catarsis	...servit per expressar sensacions, emocions i sentiments.
	...facilitat descarregar-me emocionalment.
Revisar aspectes del grup familiar primari	...permès revisar aspectes de la meva família d'origen.
	...fet pensar en les persones que m'han precedit a la vida.
Reflexionar vers factors existencials	...donat l'oportunitat de pensar en temes profunds.
	...permès tractar temes vitals.
Cohesió de grup	...fet sentir que formo part del grup.
	...fet adonar que el grup té un ambient agradable.

«És àmpliament acceptat que quan sanem també aprenem, però moltes vegades s'obvia que en pretendre només ensenyar, estem generant també recursos i elements de curació. És per això que el conductor, el mestre, han de tenir en compte que la seva funció no és merament la d'ensenyar, ja que en la mesura que aprenem, ens curem. [...] El grup és un punt de trobada a mig camí entre el treball formatiu i el treball terapèutic. És un espai fronterer entre un àmbit i un altre, però també apareix com un espai fronterer d'atenció en els límits del centre educatiu i la família (institucions encara proveïdores d'educació i sentit per a les noves generacions). La relació establerta en els grups parteix de les persones i finalitza en elles, tot i que aquestes formin part d'institucions i col·lectius més nombrosos. En ser així, els vincles que s'acaben forjant dins d'un grup d'aquestes característiques són molt representatius dels tipus de vincles que els i les participants mantenen fora del grup (isomorfisme) i d'aquesta manera poden anar reconstruint-los». ⁴

L'escala per administrar als i les participants ⁵

En acabar aquest període del programa voldríem recollir les teves impressions sobre el què ha estat per a tu aquesta experiència.

Els números indiquen 0 (gens), 7 (molt)

La participació en aquest grup de mares, pares, i fills i filles adolescents m'ha...	0	1	2	3	4	5	6	7
...encomanat esperança.								
...permès veure que el que passa a casa meva també passa en altres cases.								
...donat informació per fer de mare/de pare.								
...permès viure el fet de compartir.								
...facilitat l'experimentació de maneres de fer per a la convivència.								
...permès aprendre del que els altres també aprenien.								
...servit per expressar sensacions, emocions i sentiments.								
...permès revisar aspectes de la meva família d'origen.								
...donat l'oportunitat de pensar en temes profunds.								
...fet sentir que formo part del grup.								
...donat la sensació de que és útil.								
...fet descobrir que som més semblants del que em pensava.								
...millorat el que sabia sobre l'educació familiar.								
...fet sentir que hi ha persones generoses.								
...posat en situacions pràctiques de relacions socials.								
...permès copiar el que als altres els funciona.								
...facilitat descarregar-me emocionalment.								
...fet pensar en les persones que m'han precedit a la vida.								
...permès tractar temes vitals.								
...fet adonar que el grup té un ambient agradable.								
Observacions:								

¹ Equip de Recerca sobre Infància, Família i Educació: www.grupsderecerca.uab.cat/erife/

² Vinogradov, S. Yalom I.D. (1996). Guia breu de psicoteràpia de grup. Paidós. Barcelona.

³ Agraïm a Bartomeu Buira Ferré la seva aportació en una primera versió adreçada al treball grupal amb mares i pares.

⁴ Gimeno, X. i Careta, A. (2014). Grupo multifamiliar de familias con hijos adolescentes: un abordaje desde el ámbito socioeducativo en *Teoría y Práctica Grupoanalítica*. 4(2):259-76

<http://grupsderecerca.uab.cat/erife/sites/grupsderecerca.uab.cat/erife/files/GrupoMultifamiliarAdolescentesTeoPracGrupoanalitica.pdf>

⁵ Agraïm l'aportació d'aquest material a Barcelona Espai de Supervisió (BES) www.espaibes.cat